

FØRSTEBESTIGNINGEN AV STETIND

Av Ferdinand Schjelderup

Utdrag fra Den norske turistforeningens årbok 1911

Dette er en faksimile fra Ferdinand Schjelderup sin artikkel "Med norsk flag i Nordland" – hvor han omtaler bestigningen av Stetind på side 116 til 126. Det var Norman Collies bilde av Stetind fra 1904, "The ugliest mountain I ever saw" i følge Slingsby,

som drev de tre medlemmer av Norsk Tindeklub til fjellet de førstebesteg i 1910 under sin Nordlandsekspedisjon. Disse var Alf Bryn, C.W. Rubenson og F. Schjelderup.

Stedtinden.

En frisk soldag var fredag den 29de juli 1910. Indover Stedfjorden løp en net liten motorskøite langs nordre strand, kløvet de fleste baarerne, som bar imot, men satte næsen i de største av dem, saa sjøsprøiten gav indover dækket. Stranden var igrunden ingen strand, for det gaves bare blanke, skurete sva, stupende ende i fjorden. Men her og der langs sjøkanten var smaa torver klint, hvor bjerkens hadde bitt sig fast og stod saftgrøn og kjæk mot havgulen. Der likte sjøfuglene sig, og etterhvert som skøiten bakset indover, tæt langs land, reiste maake- og skarveflokkene sig bortefter og laa snart skrikende i hvite, skræmte skyer mot bjerkeløvets grønt og bergets graabrunne.

Ombord stod vi tre nordlandsfarere og merket hverken havsprøit eller fugleskrik.

Forventningene kunde ikke ha været større end dem, vi kom med, tilberedt som de var i aarevis blandt os kamraterne sørpaa. Men fra vi ute paa Haukøfjorden fik det første glimt av Stedtinden, var virkeligheten saa meget voldsommere. Stedtinden er en av de naturforekomster, som i likhet med Maradalsskaret blandt Horungtinderne indtar en rubrik for sig selv; — tænker man paa dem uten at ha set

dem, sammenligner man uvilkaarlig med andre fjeld. Men sammenligninger slaar ikke til, her er intet maal at bruke, og førsteindtrykket av noget helt nyt sætter ind med bankende blod og taus betragtning, — et n y t b e g r e p om naturens fantasi og valde har meislet sig ind i sindet. Men sindet mangler ord for det nye begrep, — at tegne det med de gamle farver og streker duger ikke; — det blir bare den Stedtinden, vi tænkte os der sørpaa, som da kommer frem. Ikke den, som i ubrutte sva render slik tilveirs, at fiskeren ute i havet ved Røst bruker den som sigtemerke, naar han

Stedtinden fra Stedfjorden.
(Schjelderup, fot.).

setter linerne. Det kan ikke fortællses, at en 1400 meters granittind er laget med fire hugg fra naturens haand — tre lodrette og ett tverrhugg —, slikt maa s e e s .

Og vi saa, og vi saa, tænkte ikke paa bestigningsmuligheter og slikt, men var bare glad, at vi hadde faat opleve et slikt syn.

Ret under tinden ligger Storelv. Saa kaldes det av bjerkelier omgivne sokk, som strækker sig fra stranden oppover, vest for tinden. Nogen hytter og gammer laa spredt, og der, hvor bækken løp ut, var den prægtigste øre — lyngvokset og med koselige smaa bjerker — rigtig en ønskeltplads. Der plantet vi en bambusstang med Norges flag, bygget ildsted og reiste vore to telter. Saa levet vi atter

den fri mands liv, kjendte dets fryd ved at være til — fra solen vækket os, til vi om kvelden kropt slitne i soveposene efter at ha stillet sulten paa selvlaget mat.

At vi ikke var de første fremmede her, fik vi fort nok høre. En av lapperne fortalte, at han selv i sin tid hadde været med Carl Hall op paa ryggen bakom tinden; men at han hadde maattet vende sig bort, da Hall gik ut paa eggens. «Dansken kom til foten av den første hammeren, da pekte han op paa den andre og sa: «gaar nogen op paa den der, da skyter jeg ham!» For slik hadde lap Anders Nilsen forstaat Carl Hall, og han endte sin ordflom med et salvel-

Leiren ved Storelv.
(Bryn, fot.).

sesfuldt: «Ja, her har ligget i leir folk fra hele verden!»

Efter mat og røik drog vi os ut paa ettermiddagen bort for at se paa svaene, der de løp ned i lien. $3\frac{1}{2}$ meter kunde vi række opover dem, for saa lang blir en fjeldkar,

naar han staar paa skulderen til en anden. Men da tinden skulde være 1400 meter, saa restet det jo litt paa, at vi naadde tiltops. Vi maatte derfor næie os med at klyve paa nedramlede blokker, som lot sig maale med nævnte $3\frac{1}{2}$ -meters maal, og da vi vel var lei av det og av at ligge paa ryggen og spise blaabær og se ret opefter langs svaene, saa hadde vi ikke andet for end at gaa paa hodet i sjøen. Iført hvært vort haandklæ laa vi saa resten av kvelden omkring ildstedet, smaaspiste og kikket op paa tinden. Endelig ved 11-tiden kropt vi ind i soveteltet og forsvant i hver vor pose.

Enten det nu skyldtes stundens alvor, de høie breddegrader eller den tætte varme — nok er det — alt klokken 4 var vi alle tre lysvaakne og enige om programmet: først i fossen, saa paa tinden. Det lød jo svært energisk og til

at begynde med fulgte vi det ogsaa; men desværre — fra badet gik vi vor vei i posene paany. Felgen var, at klokken var gaat like til 10 den 30te juli, før vi rustet os til angrepet paa tinden. Bevæbnet med 4 taug og en bambusstang drog vi ved nævnte klokkeslet opover dalen. Hvorfor vi hadde med bambusstangen vet ikke jeg; men Slingsby hadde raadet os til det, og vi betragtet den nærmest som en slags fetisch, som skulde hjælpe os frem, naar alt syntes haablost.

Veiret var rigtig tæt solskin, hvor tind og bræ dirret, og det kostet anstrengelse at røre sig. Smaat drog vi os opover et kutraakk — stadig med blikket op til venstre, hvor Stedtindens vægger bar tilveirs, blankskurte like op til eggens, som vi saa mot himlen. Bakfra — det vil her si sørfra — er det, man kommer op paa den store ryg, hvorfra den berømte egg fører som en bro bort paa Stedtinden. Ryggen er ved et skar skilt fra den søndenfor liggende Præstetind. Bortimot det gaar man op.

Det var seigt og langt. Klokken var alt blit 2; men nu var det ogsaa faa skridt igjen til ryggens høieste punkt, derfra hvor dr. Collies skjæbnesvangre billede av tinden var tat. Spændingen var stor, som vi sprang opover det sidste stykke mot det ventede syn. — — —

Saa møtte vi det andet Stedtindsindtryk og var fort klar over, at fotografiet ikke hadde skrønt. Tinden stod der midt imot os og ende tilveirs med de 1400 meter høie svaene ned paa begge sider, dypt, dypt ned, like i fjorden, glatslipte og brune. Og saa overlegen den saa ut i al sin frastøtende kraft! Var det ikke, som den sa: «ganske rigtig, det er om mig Slingsby har sagt: Stedtind is the ugliest monster in the world». Fra der, hvor vi stod, løp ogsaa den berygtede egg mot tinden — først bar det ned et stykke, saa var den horizontal, og dernæst kom trinene: — det, som Will Slingsby hadde været oppaa, og det næste, om hvilket Carl Hall i virkeligheten hadde sagt, at hvis nogen gav ham valget mellem at bestige den mysosten eller bli skutt, da vilde han uten betenkning svare: skyt. Som vi nu selv blev konfron-

Vi hilser paa Stedtinden.
(Rubenson, fot.).

Eggen nedfra ryggen mot Stedtind.
Set fra hylden,
(Rubenson, fot.).

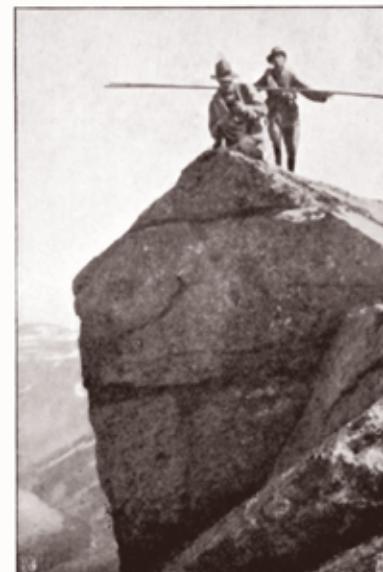

EGGEN OP PAA TINDEN

Tilhøire for Rubensons skulder ser man hylden, som slutter der, hvor andet trin — «mystosten» — begynder. Det lyse sted til venstre er «1000-metersvæggen».

tert med samme hammer, fandt vi Halls uttalelse ganske forklarlig og beklaget bare, at vi ikke selv kunde efterlate et bevinget ord her.

Da veiret var prægtig, hadde vi ingen grund til at somle, og 10 minutter efter var vi alle tre iført klyvesko og la ived bortover eggens for at snuse paa merkværdigheterne. Howard Priestman har beskrevet eggens langt livligere, end jeg er i stand til, og jeg overlater derfor her ordet til ham: Hinsides skaret reiste tindens sidste 700 fot sig. Efter en vertikal nedstigning paa 12 fot smalnet eggens pludselig til 18 tommers bredde og løp horisontalt bortover en 60 fot til en liten varde. Det viste sig at være ganske sikkert at gaa opreist bortover her, men særdeles sensationelt. At sitte overskrævs over eggens ute ved varden svarte til at ride paa toppen av et 4000 fot høit kirketaarn, og alle slags uhyggelige fornemmelser nedover ryggen og rundt i mavegnene kunde uten ringeste vanskelighet manes frem. En sten hvidt ut tilhøire eller til venstre herfra vilde kanske en gang være borti fjeldsiden paa sin vei ned til dalene 3—4000 fot under. Ret frem falder eggens, som her har en fingers bredde, 30 fot ned til skarets her temmelig brede bund. At fire sig ned dit er imidlertid unødvendig, da en traverse kan iverksættes paa eggens vest-side, hvor en vældig, næsten fraskilt blok yder tilstrækkelig, omend litt usikkert fotfæste og forankring. Hinsides skaret vogtes adkomsten til den videre egg op paa tinden av to blokker, som hver danner et 25 fot høit vertikalt trin.»

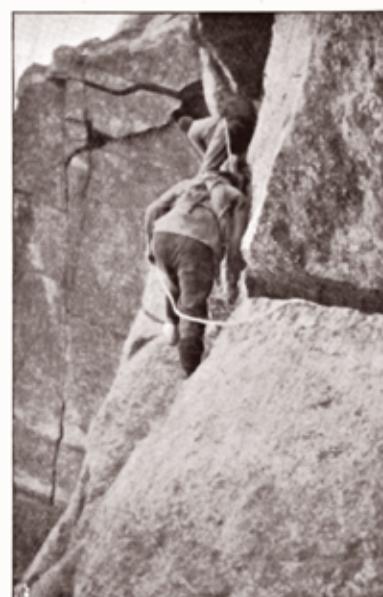

Stykke av eggens.
(Bryn, fot.).

En stor hvidt ut tilhøire eller til venstre herfra vilde kanske en gang være borti fjeldsiden paa sin vei ned til dalene 3—4000 fot under. Ret frem falder eggens, som her har en fingers bredde, 30 fot ned til skarets her temmelig brede bund. At fire sig ned dit er imidlertid unødvendig, da en traverse kan iverksættes paa eggens vest-side, hvor en vældig, næsten fraskilt blok yder tilstrækkelig, omend litt usikkert fotfæste og forankring. Hinsides skaret vogtes adkomsten til den videre egg op paa tinden av to blokker, som hver danner et 25 fot høit vertikalt trin.»

Vi stod nu under det første trin, paa en hylde, som løp nogen meter under høieste eggens i venstre side. Her var det, Hall hadde stanset, og nu skulde det snart vise sig, om Bryn og jeg skulde faa anledning til at forære Rubenson en varde, før sol gik ned. Det var nemlig hans 25-aarige fødselsdag, hvorfor han blev utset til at gaa Forrest i tauget, som nu blev tat paa. «Thi»,

sier vor alsidige Peder Dass:
«hvo sig fordrister og elsker
den lyst
at holde med fjeldet en kamp
eller dyst,
han sig med en line bebinder.»

Rubenson kek rundt hjørnet.
(Bryn, fot.).

Og saa bar det ived — en ad gangen. Hylden smalnet av; vi var nu ret under det sted, hvor «mysosten» reiste sig oppaa det første trin. Saa sluttet hylden helt, og svaet gik fra mysostens top ubrutt tildals. Vi forankret alle tre, Rubenson heldte sig utover og kek rundt hjørnet.

?????

Han vendte sig mot os. «Findes det nogen spræk der?» «Ja» — og litt efter, «jeg tror, jeg rusler ived jeg, get».

Han lempet sig ut og hang saa i armene paa 1000-metersvæggen. «Har du bra tak?» «Saa langt jeg kan se, greier det sig nok». Han entret ived bortover i langsom armgang. Det var ikke frit for, Bryn og jeg tællte sekunderne, eftersom vi gav ut tauget.

Endelig stanser det, og det roper likesom bak mysosten. «Hvad er det, han sier?» Vi lytter spændt. «Slæng ived næste mand!» «Er du over?» «Det faar du se, naar du kommer hit».

Turen var nu kommet til mig, og jeg tok et godt tak med begge hænder ute til venstre, lot kroppen gli ned fra hylden og begyndte at avancere over i armene. Den eneste forskjel var, at jeg foretrak at bende knærne mot væggen istedenfor at hænge utstrakt. Det var et stykke klyving saa utsat, som man skal lete efter, men ikke videre vanskelig.

Sprækken var 10—15 meter lang og førte som ventet helt om paa baksiden av «the great obstacle»; — det sidste stykke var let, og jeg lempet mig op til Rubenson, som nu sat overskrævs paa eggens saa blid som et fødselsdagsbarn paa 8 aar. Jeg begyndte at ane noget, og anelsen gik over til vissitet: den flate platformen bak og litt høiere end os var jo my sostens top, og opover, foran os — «neimen, der kan vi jo gaa alle tre i bredden!»

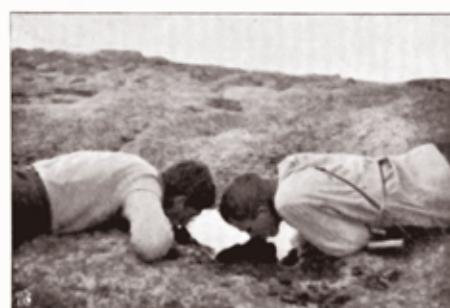
Forresten, vi hadde jo med en fjerde mand ogsaa, bambusstangen. Bryn bandt den fast i proviantlinjen, og ved dens hjælp omgik fetischen vor Stedtindens bekjendte andet trin. Dernæst kom Bryn. Veien rundt trinnet var den, som Norman Collie hadde opdaget, og som William Ecroyd Slingby hadde prøvet, men som ikke hadde været til at passere for haardt veir. Vi derimot, som hadde godveir med os, skjønte, at nu var seiren vundet, — og det en seir, som vi hadde trodd saa fjern, da vi bandt os i tauget nede paa hylden. Nu var den virkelig dumpet ned til os — efter et kvarters klatring. Skulde vi om en halv time være førstemænd paa denne tinden, kanske den mest eftertragtede, vi kjendte av

Jeg foretrak at bende knærne
mot svaet.
(Bryn, fot.).

navn? Jeg tror, læseren vil forstaa litt av den pludselige, stormende glæde, som nu tok os og løste op for den i dagevis opdæmmede spænding.

I en fart knyttet vi nemlig taugene av os, tok med bambusstangen og formelig kapplatret opefter svaene og — i likhet med Bileams asen sang vi alle tre for første og sidste gang i vort liv. Sangen gjorde sig selv, og den blev git da capo og da capo, til vi efter en snau halvtimes klatring stod paa Stedtindens flate top. Der styrtet vi omkap henover en svær stenvidd, bort mot et blinkende vand for at drikke op guldfiskene. Det var bare en almindelig vasspyt; men det gjør jo ikke noget. Heller ikke gjør det noget,

«Guldfisktjernet.»
(Bryn, fot.).

at vor improviserte sang i Nordlandsavisen blev til «adskillige hurraer utbragt av herrerne ved deres ankomst».

Nede paa fjorden rodde nemlig Storelvlapperne paa kirkefærd til Kjøpsvik, og de bragte

budet langs fjorden, at nu blev det bygget varde paa Stedtinden. Et rart traf var det, at den 30te juli var en opmaalingsofficer uten at kjende til vort ophold i Storelv oppe paa en nærliggende top og ærgret sig som vanlig over, at den svære Stedtind manglet varde paa toppen. Det var nok ikke frit for, han blev forbausest, da kikkerten viste ham de ønskede vardebyggere i fuld virksomhet.

Varden blev bygget saa stø, vi var karer for — ytterst paa pynten i nord, ret over Storelv. Og der kom Slingsbys bambusstang til nytte. Med Norges flag i toppen blev den muret og surret fast deroppe. Saa begyndte vi at gaa bortover langs kanten av tinden. Dels løp da øjet fra havet i vest indover helt mot snaufjeldet langs svenskegrænsen,

dels kikket vi ende ned i Stedfjordens svarte vande og sendte hilsener ditned. Jeg behøver ikke at fortælle, for et vældig skuespil det var, at se den svære stenblokken suse nedover flere hundre meter til den med et øredøvende smeld slog i svaene for saa i splinter at naa fjordspeilet 1400 meter under os.

Stedtinden er merkelig paa mange maater. Jeg sa, at det nedenfra saa ut, som om toppen var blit til med et tverhugg. Huggets snitflate viste sig nu at være hele

Topbreæn.
(Bryn, fot.).

10 maal stor, saa der kunde være plass til en liten by deroppe. Istedent fandt vi en bræ, som dækket det meste. Hvordan tinden kan ha faat denne merkelige form, syntes vanskelig at forklare. Ingen av os hadde ihvertfald sett noget, vi kan sammenligne med.

Vestover fra Stedtinden.
(Bryn, fot.).

Tilslut kom vi tilbake til varden. Litt etter litt var der glidd ro over os, og nu sat vi bare og saa. Kveldsolen stod rødgylden over Lofotfjeldene ute i vest og la et bredt, flammende baand over Vestfjorden.

Videre sekete baandet indover paa denne siden av Hammerø og laa tilslut og svømmet nedpaa Haukfjorden under Tømmeraastinderne. Og herfra saa vi Lofotvaeggen for første gang — blaaviolet i farvetone — med hundre tinder fra Meysadlen paa Hinneøen

over Raftsundets brædækte fjeld og Vaagekallen helt ut til Moskenesøens fantastiske verden og langt ute i havet Værø og aller ytterst — i taakedis — Røst.

Etpar timer efter passerte vi atter i armene over væggen og var snart oppe paa den første ryg igjen. Der vendte vi os mot stortinden og stod længe.